

Klenovské noviny

d v o j m e s a č n í k o b c e K l e n o v e c

XVIII. ročník

číslo 4 / september 2022

klenovskenoviny@klenovec.sk

www.klenovec.sk

Príhovor starostky obce

Vážení pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci škôl, milí žiaci, vážení rodičia !

Nový školský rok 2022/2023 zakopal aj na brány škôl a predškolského zariadenia v našej obci a vy sa ocitáte po letných prázdninách znovu v školskej realite. Určite ste sa už tešili na kamarátov, na učiteľov, ale aj na školu, ktorá vám vytvára prostredie pre získanie vzdelania, ale je aj miestom nových zážitkov i radostí z úspechov. A ponúka vám ešte oveľa viac. Podľa záujmov si v nej môžete preveriť svoje športové schopnosti, naučiť sa cudzí jazyk alebo si preveriť manuálne zručnosti, zúčastniť sa podujatí, akcií a aktivít organizovaných vašou školou, kde môžete uplatniť svoj talent a schopnosti.

Pre mnohých je tento školský rok ďalší v poradí, no pre tých najmenších, prváčikov je prvý. Prajem vám, aby ste s radosťou sadali do školských lavíc a s túžbou a zvedavosťou odhaľovali tajomstvá čítania, písania i počítania.

Tento školský rok je dôležitým medzníkom aj v živote vás, deviatakov. Želám vám, aby ste vytrvali v doterajšom snažení a aby ste obstáli v skúškach, ktoré vás v priebehu tohto školského roka čakajú. Verím, že mnohí z vás už majú predstavu, akým smerom sa po skončení základnej školy vyberiete. Nech sa splnia vaše túžby, očakávania a ciele.

Vážení učitelia, ste zdrojom tvorivosti i mnohých úspechov vašich žiakov, ale veľaokrát aj zdrojom trpezlivosti a sebazapierania. Nie každý deň môžete pocítiť ocenenie vášho úsilia. Možno si občas ne jeden z vás povie, že nevidí zmysluplnosť svojej práce. Prajem vám, aby ste našli odhodlanie pokračovať v náročnej a zodpovednej práci, ktorú vykonávate a aby vašou odmenou boli úspechy vašich žiakov. Prajem vám do nového školského roku pevné zdravie a veľa tvorivých síl. Nech vás ani v tomto období, kedy školstvo prechádza rôznymi zmenami, neopúšťa pracovný elán a chuť odovzdať žiakom čo najviac vedomostí. Všetkým želám úspešný školský rok 2022/2023!

Zlata Kaštanová, starostka obce

V predvečer 78.výročia vypuknutia Slovenského národného povstania sa v našej obci konal tradičný pietny akt.

Foto: archív obce

Pripomenuli sme si 78.výročie SNP

V piatok 26.augusta sme sa stretli na námestí, aby sme prejavili úctu všetkým, ktorí sa do Slovenského národného povstania (SNP) zapojili a to akýmkoľvek spôsobom. Osobitne patrili naše spomienky priamym účastníkom odboja z našej obce, ktorí donedávna stáli spolu s nami. Teraz už, bohužiaľ, môžeme na všetkých len s úctou spomínať.

Prípravy na ozbrojené povstanie začali v Klenovci v roku 1943. Na týchto prípravách sa podieľali ilegálni pracovníci: Ján Štefánik, Juraj Šulek, Michal Štefánik, Michal Fábry, Pavel Longauer, Jozef Elznitz, Ján Repáš, Ondrej Balciar,

Alexander Rydzoň, Ján Majerský, Jozef Baffy, Jozef Papp, Pavel Štefánik, Anna Englerová a Zuzana Repášová. V mesiacoch marec až jún 1944 sa konali schôdze týchto ilegálnych pracovníkov, na ktorých sa prerokovali otázky prípravy povstania a tiež uskladnenia zbraní. Klenovec sa stal jedným z hlavných centier protifašistického odboja na Gemeri. Klenovské vrchy poskytovali domov partizánom, povstaleckým vojakom a ilegálnym pracovníkom, ktorí organizovali a pripravovali povstanie v širokom okolí. Obyvatelia Klenovca prežili

(Pokračovanie na 2. strane)

43.ročník Gemersko-malohontských folklórnych slávností Klenovská rontouka 2022

Obec Klenovec, Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote - kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja - a občianske združenie RODON Klenovec v dňoch 24.- 26. júna zorganizovali 43.ročník Gemersko-malohontských folklórnych slávností Klenovská rontouka 2022.

Gemersko - malohontské folklórne slávnosti pod názvom Klenovská rontouka už po 43-krát otvorili svoje pomyselné brány milovníkom folklóru. Počas mesiacov apríl - jún sme sa snažili propagovať Gemersko - malohontské folklórne slávnosti propagačnými materiálmi, informáciami na sociálnych sieťach, vďaka mediálnym partnerom, ale aj osobnými stretnutiami po obciach,

keď na podujatie pozývačkami po regióne pozývali miestni folkloristi už od mája. V tomto roku boli slávnosti dramaturgicky zamerané na ľudové tradície - typické práce na dedine a vystaňovalectvo. Na podujatí sa zrealizovalo dvanásť scénických programov a to:

Od 23.do 26.júna prebiehala gajdošská tvorivá dielňa s lektorom Drahomírom Dalošom.

V piatok 24.júna sa pre návštevníkov festivalu v Zóne oddychu o 16.00 hod. uskutočnilo otvorenie Jarmoku ľudových remesiel, tvorivých remeselných dielní a tradičných gastronomických dvorov. O 17.00 hod. sa v kultúrnom dome konala vernisáž výstavy zo súkromnej zbierky Štefana Liptáka: Sviatočný ľudový odev v Gemeri a Malohonte. O 18.00 hod. sa otvorila na námestí hlavná scéna vystúpením regionálnych folklórnych kolektívov a udelením ocenení starostkou obce Klenovec. Večerný program pokračoval spomienkovým programom Novoklenovčania

- 75 rokov od návratu z Nového Klenovca (Podkarpatskej Rusi) na Slovensko.

Potom nasledoval program Ľi organy hrajú - viachlasné prejavy v ľudovom speve, v ktorom účinkovali: ĽH Ján Rybára z Terchovej, ĽH Bukovinka z Bravčova, FSK Poľana z Jarabiny, DSSK VINOK Šarišské Jastrabie, MSSK Suché Karki z Prešova, FSK Trombitáši Javorník z Lúk pod Makytou. Slovom sprevádzal Daniel Výrostek V ďalšom programe Obradový folklór - mágia a čarovanie účinkovali: FS Očovan z Očovej, DFS Dobrona z Dobrej Nivy, THZ Carpóna z Krupiny, Alexander Farkaš,

(Pokračovanie na 7. strane)

Počas druhého prázdninového mesiaca bol na hlavnej dopravnej tepne našej obce položený nový asfaltový koberec. Foto: archív obce

Klenovec sa dočkal nového asfaltového koberca

Prvého augusta 2022 začal nový týždeň druhého prázdninového a dovolenkového mesiaca. V našej obci sa v tento deň na potešenie obyvateľov a hlavne vodičov prechádzajúcich po hlavnej ceste začali práce súvisiace s položením nového asfaltového koberca. Dlhoročný problém s množstvom výtlkov, na ktorý naša samospráva upozorňovala viac rokov, sa konečne vyriešil. Keďže cesta patrí Banskobystrickému samosprávnemu kraju, ide o investíciu VUC BB (cca 159 000 eur). Práce na rekonštrukcii hlavného ťahu cez našu obec priniesli aj dočasné obmedzenia dopravy, ktoré si vyžiadali ohľaduplnosť, trpezlivosť a zvýšenú

pozornosť vodičov. Všetky práce prebehli bez väčších problémov.

Uvedená investícia bola na návrh poslanca BBSK Michala Bagačku. Vďaka jeho aktivite a našej spolupráci je už prechod cez Klenovec pre motoristov bezpečnejší, pohodlnejší a jedna z našich ulíc krajšia. Aj táto investičná aktivita je dôkazom toho, že spolupráca vedenia obce s poslancom BBSK sa vypláta a jej výsledok priniesol osoh nielen našim obyvateľom, ale aj vodičom prechádzajúcim cez našu obec. Verím, že slovo „spolupráca“ budeme môcť používať aj v budúcnosti v prospech rozvoja obce a zlepšenia života nás všetkých.

Zlata Kaštanová

Budova Domu služieb dostala nový šat

Rekonštrukcia budovy Domu služieb na námestí sa opravou fasády dostala do finále. Pozornosti okoloidúcich určite neuniklo, že budova s obchodnými priestormi a službami prešla viacerými zmenami. Najprv sa urobila nová sedlová strecha, potom sa vymenili okná a dvere (vďaka ktorým sa ušetria energie) a na koniec prišla na rad aj fasáda budovy. Našou prioritou bolo predĺžiť životnosť budovy,

znižiť energetické náklady, zlepšiť prostredie pre podnikateľov v budove a skrásliť jej estetický vzhľad. Myslím, že sa nám to podarilo. Na celú rekonštrukciu boli použité vlastné zdroje obce v troch etapách. Vďaka ústretovosti realizátorov prešla celá rekonštrukcia bez narušenia chodu prevádzok v nej. Budova bude naďalej slúžiť na poskytovanie služieb obyvateľom.

Zlata Kaštanová

Dom služieb v novom, efektnejšom šate.

Foto: archív obce

Pripomenuli sme si 78.výročie SNP

(Dokončenie z 1. strany)

veľa hrôzy a beštiálneho správania nacistov, ktoré zanechalo hlboké stopy v mnohých rodinách.

Napriek tomu sa naši predkovia nevyhýbali obrovskej zodpovednosti, zobrali do rúk zbrane, nečakali v úkrytoch, že za nich tento boj vyhrajú iní, ale sami sa aktívne postavili na odpor okupantom aj napriek tomu, že riskovali svoje životy a niektorí ich aj v tomto boji položili. Už 78 rokov naše krásne klenovské hory mlčia o tom, čo sa počas SNP v nich odohrávalo, ako sa bojovalo, ako zomieralo. A nebola to žiadna počítačová hra či iná zábavná hra alebo napínavý film. Bol to reálny boj o holý život.

Mnohí, čo pri pamätníku na námestí pravidelne stojíme, sme osobne poznali veľa tých, ktorí so zbraňou v ruke v našich horách

bojovali a napriek všetkému prežitému utrpeniu zostali skromnými, pracovitými, obyčajnými ľuďmi, bez nárokov na akékoľvek privilégiá či oslavné hrdinstvá. Aj tento rok, tak ako každý rok, z toho istého miesta sme spolu poďakovali a nielen im, ale všetkým, ktorí útrapy vojny zažili a mnohí sa oslobodenia ani nedožili. My si dnes ani nevieme predstaviť, že sa niekto rozhodne pre slobodu obetovať aj vlastný život.

Skúsme si predstaviť situácie, ktoré naši starí rodičia vtedy zažívali: návštevy gestapa odvádzajúce otca, manžela či syna, vraždy ľudí bez príčiny hocikde v dedine, umierajúce ženy a deti, podpaľovanie domov, rabovanie potravín, utrpenie vojakov a partizánov v zime v lesoch, bez jedla, bez oblečenia, v náročnom teréne, odkázaných

na pomoc ľudí z dediny, ktorí túto vzácnu pomoc poskytovali aj napriek tomu, že vystavovali nebezpečenstvu svoje rodiny. Takto vyzeral každodenný život našich predkov počas vojny.

Je dobre, že aj napriek rôznorodosti názorov na tieto udalosti v našej obci na ne nezabúdame a nedáme sa ovplyvniť pochybnosťami a extrémistami. A ja verím, že to aj naďalej tak zostane a aj v ďalších rokoch si budeme so všetkou úctou a dôstojnosťou pripomínať hrdinstvo našich otcov a mám, že na to nezabudneme a každý rok im z tohto miesta zopakujeme úprimné – ďakujeme!

Ľudskosť, úcta, slušnosť, tolerancia, skromnosť, priateľstvo a mier by sa mali stať trvalými hodnotami v našej obci, a to v súčasnosti aj v budúcnosti.

Všetkým, ktorí sa pietneho aktu pripomenutia 78. výročia SNP zú-

častnili úprimne ďakujem, že sme sa spolu mohli pokloniť hrdinstvu tých, ktorí bojovali za našu slobodu. Česť ich pamiatke!

Množstvo pamätníkov, pamätných tabúl a hrobov v obci a jej okolí, ktoré pripomínajú udalosti vojny udržiavame a rekonštruujeme. A tak som veľmi rada, že sa nám podarilo získať finančné prostriedky aj na rekonštrukciu Pamätníka SNP na námestí, ktorá by mala začať v mesiaci september 2022.

Pietny akt obohatila báseň v podaní Elenky Mináčovej, prihovor predsedníčky ZO SZPB, prihovor starostky obce a partizánske piesne v podaní Mužskej speváckej skupiny FS Vepor z Klenovca. Atmosféru doplnili horiace ohne, posedenie pri dobrom guláši, heligónke Janka Kožiaka, spomienkach a príjemných rozhovoroch.

Zlata Kaštanová
starostka obce

Investície v najbližšom období

Stavebné okno pre rok 2022 sa s príchodom jesene postupne uzatvára. Zostávajúce mesiace priateľného počasia budú využité na dokončenie viacerých prebiehajúcich a pripravených aktivít.

V Pasiečke sa završuje obnova chodníkov financovaná z dotácie Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Stavebný ruch v južných častiach obce však neutíchne, keďže na Ulici kpt. Nálepku začínajú práce na výstavbe vodovodu, financovaného z eurofondov z predchádzajúceho programového obdobia. Tohtoročné sucho spôsobilo aj na tejto ulici ťažkosti so zásobovaním pitnou vodou a tak nový vodovod časom poskytne domácnostiam vítanú možnosť napojiť sa na spoľahlivejší vodný zdroj.

Všetko je pripravené aj na odovzdanie stavenísk pre zhotovenie stavieb financovaných z rezervného fondu obce. Budova zdravotného strediska sa ešte pred zimou dočká zateplenia a obnovy fasády. Protipovodňové opatrenia na časti Ulice Nová štvrť by mali ochrániť majetok obyvateľov z domov oproti závodu Lova production, s.r.o. pred pravidelným vytápaním počas privalových dažďov. Obnovená bude aj autobusová zastávka pri tomto závode. Okrem toho aktuálne prebieha verejné obstarávanie na výber dodávateľa, ktorý ešte pred príchodom zimných mrazov zreštauruje pomník padlým v SNP v parku na námestí (s využitím dotácie Ministerstva obrany SR).

Pokračujú aj prípravy rozvojových projektov na nasledujúci kalendárny rok. Z dôvodu nárastu bežných výdavkov bezprecedentnými skokovými navýšeniami nákladov na elektrickú energiu, plyn a odpadové hospodárstvo budú možnosti rozpočtu obce na financovanie kapitálových výdavkov extrémne obmedzené. Hradenie nových investícií sa bude musieť opierať takmer výlučne o získavanie nenávratných prostriedkov z európskych fondov a štátneho rozpočtu SR. S vedomím tejto skutočnosti už dnes prebieha príprava budúcich investičných aktivít. Najďalej pokročili prípravy na realizáciu projektu stavebných úprav kultúrneho domu. Bol ukončený výber zho-

viteľa stavby a schválená žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (z eurofondov z predchádzajúceho programového obdobia) zo strany Miestnej akčnej skupiny Malohont. So stavebnými prácami sa môže začať po ukončení kontroly na Pôdohospodárskej platobnej agentúre a podpise zmluvy o poskytnutí dotácie.

Prebiehajú povoľovacie konania na výstavbu zberného dvora a ku predloženiu žiadosti o nenávratný finančný príspevok z eurofondov z predchádzajúceho programového obdobia by sme sa mali dostať koncom tohto alebo začiatkom nasledujúceho roka. V prípade priaznivého priebehu kontrolných a rozhodovacích procesov na strane riadiaceho a sprostredkovateľského orgánu vo veciach žiadosti o dotáciu a verejného obstarávania dodávateľov by sa s realizáciou projektu mohlo začať už v priebehu druhého polroka roku 2023.

Obec naďalej pracuje aj na príprave rekonštrukcie obecného úradu, zameranej primárne na zlepšenie tepelno-technických vlastností budovy a zníženie nákladov na jej prevádzku vďaka výmene okien a vykurovacieho systému, vrátane zmeny zdroja tepla. V nadväznosti na publikovanie finálneho znenia výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z Plánu obnovy a odolnosti SR sme museli pristúpiť k opätovnému otvoreniu projektovej dokumentácie. Do projektovej dokumentácie musia byť zapracované náročné mimoriadne požiadavky na projekčnú činnosť, vyplývajúce z publikovaných štandardov pre žiadateľov. Zmena projektovej dokumentácie bude musieť byť spojená aj s opakovaným absolvovaním povoľovacích konaní.

Vypracúva sa aj projektová dokumentácia pre ďalšie úseky vodovodov, tentoraz na uliciach Obrancov mieru a Partizánskej. Aj v tomto prípade si ešte nejaký čas vyžadujú aj následné povoľovacie konania, bez ktorých sa nebudeme

môcť uchádzať o dotácie na ich výstavbu, kde vidíme možnosti najmä v Environmentálnom fonde alebo v európskych štrukturálnych fondoch z nového programového obdobia. Vzhľadom na trvanie procesov spojených s poskytovaním dotácií z týchto zdrojov treba počítať s tým, že samotná realizácia stavebných prác na týchto úsekoch by mohla prebehnúť až v roku 2024. Jediným spôsobom urýchlenia výstavby by bol prípad, ak by obec našla vlastné zdroje na túto investíciu. To je však, žiaľ, pri súčasnej úrovni bežných výdavkov málo pravdepodobné.

Takto vyzerá prehľad rozbehnutých významnejších investičných

aktivít na obdobie najbližších 16 mesiacov. Rozhodne však budeme hľadať aj ďalšie možnosti, sledujúc príležitosti otvárajúce sa s postupným nastavovaním implementačných mechanizmov európskych štrukturálnych fondov v novom programovom období. Veríme, že skúsenosti Centrálného koordinátneho orgánu a ďalších ústredných orgánov štátnej správy pôsobiacich vo funkciách riadiacich a sprostredkovateľských orgánov sa prejaví v kvalitnom nastavení priorit a zjednodušení mechanizmov čerpania eurofondov, a tak umožnía plynulejší prílev potrebných investícií do slovenských regiónov, vrátane našej obce.

Michal Piš

Pribudli lavičky pre seniorov a rodiny s deťmi

V obľúbenej zóne na každodenné prechádzky seniorov a rodičov s kočíkmi na „Starej ceste“ pribudli lavičky, ktoré ľuďom slúžia na príjemný oddych počas prechádzok v letných dňoch. Lavičky v tieni stromov dávajú možnosť oddychu či posedenia s priateľom a načerpania ďalších síl. Verím, že budeme všetci dbať na ich čo najdlhšiu životnosť a ďalšie oddychové miesto bude dlho slúžiť a pomáhať ľuďom. Osadenie lavičiek zrealizovali zamestnanci obce. Použili sme odložené betónové črepy a dali nové drevené dosky.

Zlata Kaštanová

Chodník na Ulici 9.mája po rekonštrukcii s doplneným asfaltom.

Aj tento rok investujeme do obnovy chodníkov

V našej obci sa aj v tomto čase realizujú viaceré investičné aktivity, ktoré budú zvyšovať komfort života našich obyvateľov. Mnohé sa zameriavajú na obnovu ciest a chodníkov, ktoré sa postupne zaraďujú do zoznamu opráv a naša samospráva hľadá finančné zdroje na ich rekonštrukciu.

Nový chodník už zvyšuje komfort a bezpečnosť peších, zlepšuje estetický vzhľad časti Ulice 9.mája, zlepšuje vstupy do dvorov rodinných domov a skrášľuje vstup do našej obce. V tejto časti sa podarilo urobiť pod chodníkom vodovod, zrekonštruovať chodník a doasfaltovať dlhé desaťročia chýbajúci asfalt, čo komplikovalo vstup do

dvorov rodinných domov.

Som rada, že pokračujeme v rekonštrukcii dopravnej infraštruktúry v našej obci a že sa nám darí získavať finančné zdroje z rozpočtu obce aj mimo neho. Nejde to však naraz, chce to trpezlivosť obyvateľov, finančné prostriedky a čas na prípravu a realizáciu. Dopravná infraštruktúra v obci bude aj naďalej mojou prioritou, pretože často dostávam podnety, ktoré sa týkajú zničených ciest a chodníkov v našej obci. Rekonštrukcia ciest a chodníkov zvyšuje kvalitu a bezpečnosť obyvateľov, skrášľuje našu obec a to sú dôvody prečo treba pokračovať v týchto aktivitách.

Zlata Kaštanová

...a opäť je tu nový školský rok !

Leto sa rozplynulo ako obláčik dymu nad prázdninovým táborákom. Zostalo nám po ňom len pár krásnych spomienok na sladké ničnerobenie, stretávanie sa s priateľmi a chuť čerstvých jahôd s vanilkovou zmrzlinou na jazyku...

Obrátili sme list v kalendári a bol tam – 5. september...

...S trochou smútku za letom, ale s veľkou kopou radosti, že sa opäť všetci stretneme, sme sa v pondelok ráno zhromaždili na školskom dvore.

Po štátnej hymne nám pani riaditeľka našej školy povedala, že v školskom roku 2022/23 sú deti v škole rozdelené do piatich tried, jedného oddelenia ŠKD a v škole budú pracovať štyri záujmové útvary podľa toho, o čo budú mať žiaci záujem. Pracovať bude šesť pedagógov, jedna vychovávateľka a traja pedagogickí asis-

tenti. Súčasťou tímu sú aj traja nepedagogickí zamestnanci. Zaželala nám všetkým úspešný rok vo vynovených priestoroch našej školy.

V tomto školskom roku nás čaká dokončenie úpravy areálu školského dvora, pretože v pekných priestoroch ide každá práca i oddych ľahšie. Naďalej sa budeme venovať zberu elektroodpadu, aby sme aj my prispeli k záchrane našej planéty. Budeme chodiť na envirovýchádzky, aby sme sa naučili správať ohľaduplne k prírode, čaká nás návšteva dopravného ihriska v Hnúšti, pretože správne sa správať na ceste je dôležité. Určite ani v tomto školskom roku nezabudneme na našich starkých a potešíme ich programom a malým vlastnoručne vyrobeným darčekom.

Tešíme sa aj na spoluprácu s Komunitným centrom v Kle-

novci, aj so ZŠ s MŠ V. Mináča. Zapojíme sa aj do rôznych akcií, organizovaných obcou, prípadne inými inštitúciami, nech je náš školský rok pestrý a obohatí nás po všetkých stránkach. Naďalej sa budeme venovať čitateľskej gramotnosti, lebo len keď viem, čo prečítam, prinesie mi to osoh. Budeme sa učiť pracovať na počítačoch, budeme sa učiť variť, urobiť si domáci rozpočet, napísať životopis či žiadosť o prijatie do zamestnania. Budeme sa snažiť deťom odovzdať čo najviac

vedomostí, ktoré v živote využijú. Podporíme talent našich žiakov zapájaním sa do výtvarných, speváckych či športových súťaží. A možno sa vyberieme na konci školského roka za odmenu aj na nejaký výlet.

Milé deti! Želáme vám rok, v ktorom sa naučíte veci, potrebné pre život, aby ste zažili hlavne to dobré, aby ste si našli veľa nových priateľov.

A vám, milí rodičia a pedagógovia, želim veľa trpezlivosti, tvorivosti a lásky k deťom.

Kitty, SZŠ Klenovec

Žiaci prvej triedy špeciálnej základnej školy.

„Petro-pavlovský školský maratón“

Už od štvrtka 1. septembra sa ozvalo netrpelivé klopanie na dvere našej školy. Hovorili sme si, kto to asi je? A bol to nový školský rok ! 5. septembra sme mu, nedočkavcovi, konečne otvorili brány našej školy. Triedy už boli vďaka pani upratovačkám krásne čisté, vďaka učiteľom krásne vyzdobené, čakali len na svojich žiakov. Verím, že sa v nich počas celého školského roka budeme všetci dobre cítiť – či už v laviciach alebo za katedrou.

Snáď každý žiak, možno aj učiteľ, sa teší na leto. Napriek tomu množstvo kamarátov a zážitkov máme práve zo školy, z obdobia školského roka. Zmena na prelome augusta a septembra sa zvyčajne spája s očakávaním, napätím alebo nepokojom a tým najhorším hlavne pre žiakov – ranným vstávaním. Veľkú zmenu prežívajú aj prváci – zameňia svet hier a hračiek za školské lavice, perá, šlabikár. Ani prechod z prvého stupňa na druhý nie je vždy a pre každého jednoduchý, pribudnú nové predmety, noví učitelia. Ale život sám je každodenná zmena, zažívame to všetci. Niektorým pri týchto veľkých zmenách pomôže prítomnosť blízkej osoby, inému

malý talizman vo vrecku, niekto sa radšej vyrozuje. Ale každý začiatok je aj možnosťou posúvať sa vpred. Zlepšiť veci, s ktorými sme neboli spokojní, možnosť zažiť lepšie a úspešnejšie chvíle. Taký je aj začiatok nového školského roka. Poďme spolu do toho, nevzdávajme sa, počúvajte sa, pomáhajte si. Každé dieťa musí mať rovnakú šancu na úspech v škole, aj v ďalšom živote. Deti sú deti, deti sú budúcnosť, ktorú tu máme už dnes.

„V škole ťa učitelia naučia čítať, písať, počítať a rozumieť množstvu vecí.“ Tieto slová často zaznievajú z úst dospelých. Ale to nie je celkom pravda. Učitelia v tom budú spolu so žiakmi, ale všetko musia zvládnuť žiaci. Učitelia tu budú len ako ich sprievodcovia, radcovia, pomocníci, kamaráti. Prvé čiary, písmená, čísla musí napísať rúčka každého prváčka. To je ich veľký krok do budúcnosti. Želám si, aby sa očakávania žiakov, ale aj ich rodičov a učiteľov splnili, aby sa v škole cítili dobre, aby sa učitelia páčili žiakom, aby učitelia mali radosť zo svojich žiakov a aby prvé nadšenie a vzrušenie zo školy vydržalo celý čas, ktorý tu spolu

strávime.

Každodenné výkony v škole sú ako tehly, z ktorých sa stavia budúcnosť. Keď budete neúnavne klásť tehlu za tehlu, cieľavedome postupovať vyššie a vyššie, nakoniec si postavíte schodište vedúce až na vrchol. Musím ale pripomenúť, že výťah je mimo prevádzky a po schodisku musí každý poctivo vyšliapať peši.

Milí rodičia, aj vy ste učitelia. Vytvorte svojim deťom podnetné prostredie plné lásky, v ktorom zlosť, nenávisť a hnev nemajú svoje miesto. Prostredie, kde vládne porozumenie a istota. Toto bude dobrým predpokladom pre vysokú výkonnosť vašich detí v škole.

Školský rok 2022/23 začíname s počtom 180 žiakov v 11 triedach, na prvom stupni 74 žiakov v 5 triedach a na druhom 106 žiakov v 6 triedach. Šesť žiakov plní povinnú školskú dochádzku mimo územia SR, deväť žiakov sa vzdeláva formou integrácie, 58 žiakov je zo sociálne znevýhodneného prostredia. Naplnenosť tried nie je vysoká. Oproti minulému školskému roku máme o 14 žiakov menej. Nízky počet majú začínajúce ročníky –

prvý aj druhý, a tiež končiace ročníky - ôsmy a deviaty. Školský klub detí pracuje v troch oddeleniach, v školskej jedálni sa bude stravovať približne 120 žiakov našej školy.

1. septembra sa teda začal symbolický Petro-pavlovský 10-mesačný maratón. V rámci vzdelávania možno bude obsahovať „sparaňské“ prvky, niečo odbehne, niečo odkráčame, niečo prebrodíme, niečo podlezieme, sem-tam nejaký otlak, ale verím, že to bude aj plné smiechu, radosti, nových zážitkov a skúseností. Méto „Petra – Pavla“ dosiahneme v zdraví a užijeme si ho každý podľa vlastných predstáv.

Prajem všetkým veľa zdravia, šťastia, trpezlivosti a veľa všetkého, čo vám urobí radosť v živote. Nech celý školský rok môžeme stráviť spolu v školských triedach, nech nestraší vírus COVID-19, ani škola zatvorená pre nedostatok zemného plynu na vykurovanie či peňazí na pokrytie nákladov na prevádzku školy. Prajem si, aby sa nikomu nič zlé nestalo, lebo všetko sa dá vyriešiť, len život nevrátime.

Ľubomíra Vančíková
Riaditeľka ZŠ s MŠ V. Mináča

Remeslo má zlaté dno 2022

Občianske združenie RODON Klenovec, Gemersko – malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote – kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja - a obec Klenovec v čase od 14. do 19. augusta realizovali po 14-krát tvorivé remeselné dielne pre deti neďaleko Klenovca, na Ráztočnom. Aktivita sa konala v rámci projektu Tvorivé dielne hudby, tanca a remesiel, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Cieľom projektovej aktivity bolo vytvoriť edukačné aktivity pre deti počas letných prázdnin, v ktorých mohli získavať nové zručnosti, kvalitatívny rast v oblasti tradičných ľudových remesiel pod vedením erudovaných lektorov, animátorov a pedagógov z praxe. Počas týždňa malo šestnásť detí možnosť spoznávať tradičné remeselné techniky s remeselnými majstrami. Okrem pracovných činností sa počas pobytu deťom venovali animátori Zuzana Jakabšicová, Renáta Brdniarová, Alžbeta Chmelková a Kristián Zvara, ktorí s nimi vytvárali aktivity, ktorými ich učili kreativitě, súdržnosti, pracovitosťi v skupine.

V prvý večer si deti vytvorili losovaním svoje cechy, názov, erby a vymýšľali si svoje cechové „hymny“. Od pondelka sa deti venovali pracovným činnostiam v remeselných tvorivých dielnach. Denne prebiehalo päť tvorivých dielní. Zoznámili sa s košíkárstvom, gubárstvom, plstením, háčkováním, vyšívaním, rezbárstvom, zdobením kože, kovaním, zvonkárstvom, zdobením kyjatických hračiek, zdobením mosadzných praciek, hrnčiarstvom, bičiarstvom, kožušníctvom, výrobou habarok. Ďakujeme našim lektorom Jánovi Fotovi, Jánovi Maciakovi, Milanovi Stieranovi, Kristíne Lendvorskej, Alžbet-

ke Chmelkovej, Gabike Antalovej, Márii Jurčovej, Samuelovi Dovalovi, Lukášovi Jurčovi, Sandre Kosárovej, Michalovi Dovalovi, Vladovi Dovalovi, Ladislavovi Hedvigimu, Jaroslavovi Zvarovi za úžasný prístup a odovzdávanie svojich vedomostí, zručností. Animátori Zuzana Jakabšicová, Renáta Brdniarová, Alžbeta Chmelková a Kristián Zvara po skončení remeselných dielní pre nich vytvárali súťaže, kvízy, hry. Vytvorili im nočnú strašidelnú cestu, starali sa o nich počas dňa i noci.

V rámci poznávania tradícií remesiel sme navštívili Múzeum remesiel v Mlyne vo Veľkých Teriakovciach. Vďaka Elene Kubaliakovej získali cenné informácie o histórii remesiel a zároveň mohli vidieť prezentáciu vystavených artefaktov. Potom ich vo firme Keľo a synovia oboznámili s výrobou Klenoveckého syra spojenou s ochutnávkou. Po dobrom obede na Salaši pod Maginhradom nám v Mojíne rodina Kanátovcov porozprávala o chove a výcviku dravých vtákov. Počas týždňa nad nami bdela zdravotná sestra Erika Šagúľová, za čo jej veľmi pekne ďakujeme, že sme to všetko v zdraví zvládli. Na záver aktivity Remeslo má zlaté dno sme zrealizovali výstavy vyrobených výrobkov, pre rodičov a starých rodičov detí.

Ďakujeme personálu Penziónu na Ráztočnom za vytvorené podmienky, prostredie, ubytovanie a chutné jedlo. Veríme, že sa aj o rok stretne na XV. ročníku, aby sme tradičné remeselné techniky mohli odovzdávať súčasnej generácii. Projektová aktivita Remeslo má zlaté dno z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a RODON Klenovec z 2% dane.

Koordinátori a autori projektu
Stanislava a Jaroslav Zvarovci

Folklórny súbor Vepor počas prázdnin

Folklórny festival Východná

Dňa 2. júla sa rodina Zvarová z Klenovca (Stanislava Zvarová, Jaroslav Zvara, Lucia Zvarová, Ľubomír Zvara a Viktor Bráďňanský) predstavila na 67. ročníku FF Východná v programe Rodinné letokruhy – program venovaný rodinám folkloristov, v ktorom zaspievali, zahrli na heligónkach a za-

tancovali. V programe účinkovali s rodinami folkloristov: Miloša Bobáňa z Terchovej, Romana Malatínca z Korytárok, Jána Puškáša z Gemerskej Polomy, Jozefa Ďuráčiho z Trenčína, Jozefa Strečanského z Poluvsia, Marcely Maniakovej zo Smížian a Mirky Palanovej z Lipovského Mikuláša

ikonický amfiteáter vo Východnej, kde sa na tohtoročnom festivale predstavili naši folkloristi Zvarovci v programe Rodinné letokruhy.

Folklórny festival Detva

Sólistky speváčky Stanislava Zvarová, Lucia Zvarová a folklórny súbor Vepor účinkovali vo večernom programe Cifrovanuo, krása cifrovania v hudbe, speve,

tanci a ornamentoch stredného Slovenska v réžii Martina Urbana na 55. ročníku Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve dňa 9. júla.

Drienčany – Dedina oživa

V sobotu 23. júla členovia FS Vepor zatancovali, zaspievala Stanka Zvarová, Ženská a Mužská spevácka skupina a zahrli heligonkári FS Vepor Ľubomír

Zvara, Ján Kožiak a Ľudová hudba FS Vepor pod vedením primáša Dávida Oláha na XVII. ročníku podujatia Dedina oživa v Drienčanoch.

Folkloristi z Klenovca na podujatí Dedina oživa v Drienčanoch.

Koliesko - Kokava nad Rimavicou

V dňoch 5.- 7. augusta sa v Kokave nad Rimavicou uskutočnil XXXI. ročník FF Koliesko. Na festivale účinkovali aj členovia FS Vepor a to v piatok 5. augusta sa predstavili tanečníci, ĽH FS Vepor pod vedením primáša Dávida Oláha, heligonkári FS Vepor a ženská spevácka skupina na námestí v programe Koliesko pri fontáne a v dvore Paľa Bútora. V sobotu 6. augusta sólistka speváč-

ka, tanečníčka a študentka VŠMU v Bratislave Lucia Zvarová viedla Školu spevu a Školu tanca „Tancujeme a spievame po klenovsky“, kde učila spievať a tancovať klenovské remeselné tance. V nedeľu 7. augusta sólistky speváčky FS Vepor Lucia Zvarová a Stanislava Zvarová zaspievali v kostole ECAV v programe RADUJTE SA, Ó, KREŠTANÉ. Autorkou programu bola Stanislava Zvarová.

Muzičky a Malí tanečníci 2022

V dňoch 24. – 30. júla sa v rekreačnom stredisku Drieňok na Teplom Vrchu pri Rimavskej Sobotě uskutočnila tvorivá dielňa Muzičky a Malí tanečníci 2022, ktorej hlavnými organizátormi boli Národné osvetové centrum v Bratislave a Občianske združenie Rodon Klenovec v spolupráci s Gemersko – malohontským osvetovým strediskom v Rimavskej Sobotě (kultúrnou inštitúciou Banskobystrického samosprávneho kraja). Aktivity Muzičky a Malí tanečníci sa realizovali v rámci projektu Tvorivé dielne hudby, tanca, remesiel.

Cieľom tvorivej dielne je rozvíjať u detí zručnosti všeobecnej múzickej výchovy a interpretácie tradičných foriem ľudového tanca a hudby vo funkčnom spojení v akom existovalo a rozvíjalo sa v tradičnom prostredí. Pod vedením skúsených tanečných a hudobných pedagógov mali dvadsiati malí tanečníci a takmer tridsiatka mladých hudobníkov možnosť osvojiť si štýlovú improvizáciu interpretáciu tanečných typov z Abova a Podpoľania a zručnosť hudobnej interpretácie piesní viazaných k typom tancov z týchto oblastí.

Na tvorivej dielni sa zúčastnili detské tanečné páry z folklórnych súborov z rôznych končín Slovenska (DFS Tancovadlo z Piešťan, DFS Kopaničiari z Myjavy, DFS Levočaník z Levoče, DFS Orišek zo Smižian, DFS Malý Vtáčnik z Prievidze, DFS Pramienok z Lipovského Mikuláša, DFS Hájik z Rimavskej Soboty, DFS Mladost' z Klenovca). Tvorivá hudobná dielňa MUŽIČKY mala zastúpenie hudobníkov z detských ľudových hudieb Orišek a Vofare zo Smižian, Pridančatá z Víťaza, Hájik z Rimavskej Soboty, Kanaš z Veľkého Šariša, Lieska zo Žiliny a Zemplínik z Michaloviec.

Lektormi ľudovej hudby boli Mi-

chal Noga a Milan Veróny (husle), Ľubomír Gašpar (cimbal), Ján Tej (kontrabas), Michal Zelinka (viola), animátormi Michal Jartys a Ján Deme, Jaroslav Zvara. Lektormi tanca boli Slavomír Ondejka, Agáta Krausová, Alfréd Lincke a Katarína Babčáková. O animačné aktivity sa u malých tanečníkov starali Lucia Zvarová a Lívia Migaľová. Nad zdravotnou starostlivosťou bdela Anita Mančúšková, detská lekárka z Rimavskej Soboty.

Súčasťou tvorivých dielní bola návšteva Podpoľianskeho múzea, Vagačovho domu, výšivkárskej dielne Detvianske ľudové umenie, kde sa pod vedením Ivetky Smílekovej učili vyšívať krivou ihlou. Navštívili aj výstavu tradičného odevu z Podpoľania zo zbierky Jany Kucelovej. Na záver výletu mali turistiku na Pustý hrad a aj takto spoznávajú región Podpoľanie. Ďalšie animačné aktivity boli športové hry, remeselné dielničky, kúpanie s cieľom nadviazať priateľstvá a vytvárať komunitu mladých priaznivcov našej tradičnej kultúry.

Tvorivé hudobné a tanečné dielne ukončila záverečná prezentácia pre rodičov, pedagógov a hostí na ktorej sa deti predstavili svojou improvizátnou interpretáciou vyučovaných tancov i hudby. Uskutočnila sa v sobotu 30. júla v rekreačnom zariadení Drieňok. Ďakujeme Rekreačnému zariadeniu Drieňok v Teplom Vrchu, obci Teplý Vrch za spoluprácu a vytvorené podmienky.

Projektové aktivity v rámci projektu Tvorivé dielne hudby, tanca a remesiel z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a Národné osvetové centrum Bratislava.

Stanislava Zvarová
odborná pracovníčka GMOS
Rimavská Sobotka
koordinátorka projektu

Na Hontianskej paráde v Hrušove našich folkloristov reprezentovali deti z DFS Mladost'.

Hontianska paráda - Hrušov

V obci Hrušov (okres Veľký Krτίš) sa v dňoch 19.-20. augusta konal jubilejný 25. ročník podujatia Hontianska paráda. Po dvojročnej pauze sme sa v hrušovských uliciach opäť stretli do šikovnými majstrami a remeselníkmi, na scénach sa predstavili šikovní folkloristi, vo dvoroch sa ponúkali dobroty, ob-

cou znela hudba a spev. V tomto roku v Hrušove nechýbali ani Klenovčania. Na festivale sa predstavili deti z Detského folklórneho súboru Mladost' so svojim programom. I napriek nepriaznivému predpoludňajšiemu počasiu sa v podvečer vyčiasilo a program sa uskutočnil v prírodnom amfiteátri.

Deň obce Hrnčiarška Ves

Dňa 16. júla sa FS Vepor predstavil so svojim kultúrnym programom na podujatí Deň obce v Hrnčiarškej Vsi.

ramom na podujatí Deň obce v Hrnčiarškej Vsi.

Výročie Vladimíra Mináča

Na slávnostnom odhalení busty Vladimíra Mináča pri príležitosti storočnice jeho narodenia 10. augusta na Námestí Š. M. Daxnera v Rimavskej Sobotě účín-

kovali heligonkár Ján Kožiak a Ženská spevácka skupina FS Vepor a Dievčenská spevácka skupina DFS Mladost'.

- jz -

Klenovskí folkloristi v Rimavskej Sobotě počas odhalovania busty nášho rodáka Vladimíra Mináča.

S otvorením školského roka sa pre rodiny s deťmi a seniorov otvára aj oddychová zóna na Ul. SNP, v ktorej môžete využiť aj bezplatné WiFi pripojenie.

Otváracie hodiny
Po-Ne: 10.00 h – 19.00 h

Klenovská rontouka 2022

(dokončenie z 1. strany)

Via Historica, slovom sprevádzala Dominika Výrosteková. Záver večera patrilo Tanečnej skupine KUMŠT, Michal Noga Band, SpSk Hojana s programom Ony.

V sobotu 25.júna sa začal deň jarmokom remesiel, tvorivými remeselnými dielňami, dvormi gastronomických špecialít a výstavou svadobných obradových koláčov z vybraných lokalít Banskobystrického samosprávneho kraja. Od 10.00 hod. sa uskutočnil 31.ročník celoslovenskej prehliadky heligonkárov pod názvom Klenovská heligónka, o 14.00 hod.sa predstavili Folklórne parádne v svadobnom tóne - prehliadka tkaných plátených odevov, po ktorých pokračovala Škola spevu z Vlachova. O 15.00 hod. bol uvedený program detských folklórnych súborov Kým si chlebič na stôl položíme v ktorom sa predstavili deti z DFS Hájik, Hájček, Lieskovček z Rimavskej Soboty, sólisti speváci víťazi regionálnej súťaže, DFS Mladost' z Klenovca, DFS Ragačinka z Hrušova, DFS Lykovček z Revúcej, heligonkár Radko Siman. Po detskom programe nasledovala Škola tanca po vlahovsky. O 17.00 hod. po súťažnej prehliadke ľudových hudieb Drótova nôta v ktorej súťažili LH Bukovinka z Bravčova, LH FS Kokavan z Kokavy nad Rimavicou., LH UFS Mladost' z Banskej Bystrice, LH FS Vepor z Klenovca a LH FS Háj z Rimavskej Soboty + Haviar z Vlachova sa konal koncert Jána Ambróza a ľudovej hudby Borievka. O 19.00 hod. sa uskutočnil tematický program regiónu Tekov pod názvom Víno - krv Tekova v ktorom sa predstavili DFS Dolina z Čajkova a Univerzitný folklórny súbor Mladost' z Banskej Bystrice . O 20.00 hod. bol uvedený regionálny program Chlieb náš každodenný, prezentujúci typické práce v dedine, v ktorom účinkovali: FS Vepor z Klenovca, FS Lykovček

z Revúcej, FS Kokavan z Kokavy nad Rimavicou, FS Lieščina z Rimavskej Soboty, ŽSSK Skaliny a MSSK Húžva z Hnúšte, LH Bukovinka z Bravčova, FS Háj z Rimavskej Soboty. Záver sobotňajšieho programu patrilo Univerzitnému folklórnemu súboru Mladost' z Banskej Bystrice s programom Miesto na Zemi - obrazy z Dolnej Zeme.

V nedeľu 26.júna v kostole ECAV po Službách božích bol uvedený záverečný program slávností Rúfus a deti - Óda na radosť, v ktorom sa predstavil herec, recitátor Jozef Šimonovič a sólisti speváci a spevácke skupiny z DFS Zornička, DFS Mladost', Danielka a Andrea Rapčanová z Klenovca, DFS Jánošík z Filakova, LH DFS Hájik, Sonička Vaľová z Rimavskej Soboty, Laura Švantnerová z Teplého Vrchu.

Počas troch dní sa predstavilo v programoch 37 kolektívov, 1 082 účinkujúcich.

Pre účastníkov boli pripravené sprievodné mimoscénické aktivity, a to: tradičné dvory - Klenovský, Francúzsky, Kraskovský, Haluškový, Jelšavský, U Lenky a VSP

Južný Gemer, Kováčsky, Dvor remesiel, Dvor starých mám a Dvor Salaš pod Maginhradom .

Pre návštevníkov sme ponúkli tri výstavy, a to: v kultúrnom dome sa konala výstava zo súkromnej zbierky Štefana Liptáka: Sviatočný ľudový odev v Gemi - Malohonte, kurátorkou výstavy bola Anetta Cvachová. V Múzeu súkenníctva a gubárstva sa prezentovali súkenníctvo a gubárstvo v Klenovci s ukážkami miestneho gubára Jána Fottu a bačovský riad Milana Stieranku z Klenovca. V tradičnej Klenovskej izbe sme okrem stálej expozície prezentovali DVD záznamy z predchádzajúcich komorných programov, na základe projektu Roztratené zrnká, v exteriéri doplnené fotografiami z 10-tich ročníkov výskumu a výstavou svadobných obradových koláčov z vybraných lokalít BBSK.

Realizoval sa Jarmok tradičných remesiel, na ktorom sa prezentovalo v piatok 28 remeselníkov a v sobotu 49 remeselníkov. V dvore remesiel s detským kútikom na tvorivých dielňach pracovalo 14 lektorov, ktorý zabezpečovala Kristína Lendvorská. Environmentálne tvo-

řivé dielne v spolupráci s CHKO.

Pre verejnosť sa uskutočnila Škola spevu z Hrlice, ktorú realizovali Anetta Vetráková, Miška Baštáková. Tanečníci Peter Gecelovský, Michaela Baštáková s LH Hájik realizovali Školu tanca z Vlachova.

Na programoch spolupracovalo 14 autorov a 6 asistenti. Autori programov: Stanislava Zvarová, Roman Malatinec, Jaroslav Černák, Maťo Urban, Jaroslav Uhrín, Jaroslav Piliarik, Jaroslav Zvara, Lucia Nogová, študentka VŠMU Lucia Zvarová, Viktor Brádňanský, Jaroslava Lajgútová, Alena Ďurkovičová, Darina Kišáková, Anetta Cvachová a asistenti, študenti etnológie Anetta Vetráková a Martina Vargová, Romana Mačicová, Slavomír Habara, Marcela Černáková, Jednotlivé programy sprevádzali moderátori: Juraj Genčanský, Marianna Resutíková, Daniel Výrostek, Dominika Výrosteková, Jozef Šimonovič, a Drahomír Daloš.

Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí sa pričínili k realizácii 43. ročníka Gemersko - malohontských folklórnych slávností, a to zamestnancom Gemersko - malohontského osvetového strediska v Rimavskej Sobote, obci Klenovec, dobrovoľníkom OZ RODON Klenovec, FS Vepor z Klenovca, mladým dobrovoľníkom z obce, ale aj mimo regiónu, Slovenskému Červenému krížu, kuchárom, upratovačkám...

Ďakujeme všetkým účinkujúcim, autorom a asistentom, ale aj návštevníkom podujatia za ich priazeň, za ich účasť. Vďaka patrí aj mediálnym partnerom: RTVS Rádio Regina Stred, www.rimava.sk, tvrimava.sk, folklorista.sk, echoviny.sk, Majgemersk, a reklamným partnerom - Pekáreň Hriňová, Gemerské ovečky, Salaš pod Maginhradom. Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, Banskobystrický samosprávny kraj a z 2% dane OZ RODON Klenovec.

Stanislava Zvarová
dramaturgička GMFS

Ešte si sa neodvážil?
Tak neváhaj a prid' medzi nás!
Členovia FS VEPOR sa na Teba tešia.
Piatok od 18:00 (tanec, hudba, spev)

☎ **0904 875 368**

Klenovčania v Prahe

Žiaci Klenovskej školy – II. meštianky sa v roku 1948 zúčastnili XI. Sokolského sletu v Prahe na Strahove (my sme poznali spartakiády). Nevieme už zistiť, koľkí z Klenovca boli, ale pani Vinclavová a pán Trnavský určite. Boli vtedy 14-roční a porozprávali mi zopár spomienok. Na fotografii ich triedy mi ukázali učiteľov Majerského a Benca, aj zopár spolužiakov, ktorých si pamätali. Keď som navštívil pani Bálintovú, ďalšiu z 88-ročných, aby som sa ešte niečo dozvedel o ľuďoch na fotografii, len sa veľmi milo usmiala a šepla: Pán učiteľ a spo - lu - žia - ci. Spolužiáci o nej povedali, že bola najlepšia žiačka v triede. Do školy chodili od ôsmej do dvanástej, hodinu trvala obedňajšia prestávka. Vyučovanie pokračovalo od trinástej do pätnástej. Žiaci čo dochádzali z vrchov vytiahli cez prestávku fľaše s mliekom, chlieb, klobásky, slaninku. Ostatní sa šli najesť domov a vraj kus aj závideli, že vrchovci môžu písať hodinu po tabuli (ja som si myslel, že závideli to jedlo...). V škole sa dievčatá naučili aj variť a šiť, chlapci štepiť strohy a pracovať s pílkou a kladivom. Keď som povedal, že tí z vrchov sa potom iste ponáhľali domov, tak sa pani Vinclavová (vtedy Vančíková) zasmiala, že nie vždy, lebo keď šli spolu pešo na vrchy, tak sa obyčajne zastavili ešte pri Stupách (na Poróze), naháňali sa alebo hrali s loptou.

Takže pohyb, šport mali radi. Učiteľ Benco začal pripravovať žiakov školy na cvičenie v Prahe pravdepodobne už v roku 1947. Počítanie na doby a povel: lichý – sudý. S cestou museli súhlasiť rodičia (viacerí nedali súhlas). Jedlo na cestu, mištičky na stravovanie v Prahe a vycestovali z námestia nákladným autom asi 15. júna ku vlaku. V nákladných vagónoch boli matrace na spanie a povedali im, kde vlak bude stáť, aby mohli ísť na toaletu. Bola to pre mnohých prvá cesta vlakom. Chlapcov mal na starosti učiteľ Benco, dievčatá Dovalová (vydatá Bartová).

V Prahe boli asi týždeň, ubytovaní v školách. Zase matrace v triedach a telocvičniach. Nácviky na Strahove, prechádzky Prahou. Petřín, zrkadlové bludisko, veľká Rimava (povedal niekto z Klenovčanov vidiac Vltavu). Pobavilo ma, keď mi pani Vinclavová povedala, že ona a štyri dievčatá na Strahove nakoniec nevystupovali. Ako to? – „V ten deň, keď bolo vystúpenie starších žiakov, sme tiež ešte obzerali Prahu. Potom, keď už bolo treba ísť na ten Strahov, prišli sme na zastávku autobusu. Elenka Textorisová (Lásková) nás presvedčila, že je to správna zastávka, aj keď nám sa to nezdalo. Stáli sme tam veľmi dlho, keď na opačnej strane vystúpila z autobusu sprievodkyňa a oslovila nás, že ak cestujeme na Strahov, musíme ísť opačným smerom a že nás tam ten autobus zavezie. Naozaj to bolo tak. Ibaže sme prišli, keď už bolo po našom vystúpení.“ Tak čo ste potom Elenke povedali? – „Nič, veď sa s tým nedalo už nič robiť!“

Pán Trnavský v Prahe na vystúpení starších žiakov cvičil a ešte po rokoch mi predviedol zopár cvikov. Pritom mu prišla na myseľ aj melódia hudby, tak si ju mrnkal. Predstavme si obrovský štadión na Strahove, napäté pohľady divákov, učiteľov a učiteľiek, ako to dopadne. Ale už sa nemôžeme venovať týmto pocitom, už sme všetci unášaní úžasným súladom hudby a po-

hybu. Cvičencov sledovalo každý deň okolo 200 000 divákov. Starších žiakov a žiačok bolo 16 000. Všetkých cvičencov bolo 118 000.

Oficiálne prípravy začali v roku 1946. Organizácia Sokol vznikla v roku 1862. Etické a filozofické stanovky boli obohatené myšlienkami Komenského, Borovského a T. G. Masaryka. Úcta k pravde, úcta k osobnosti a názorom druhého, zásadovosť, kultúra v jednaní a vystupovaní. Úlohou všestrannej sokolskej výchovy je zdokonalenie telesnej zdatnosti, rozvoja vytrvalosti a obratnosti, ale aj zdokonalenie kultúry ducha.

Z Klenovca na Sokolskom slete boli ešte pán J. Molitoris a slečny Klamárová a L'audisová, ako diváci. Cestovali do Prahy z Bratislavy, kde študovali a o tom, že medzi cvičencami, ktorým tieskali sú aj Klenovčania, možno ani nevedeli. Títo traja sa zúčastnili aj sprievodu Prahou, ktorý bol súčasťou tejto historickej udalosti. Šlo o to, že slet sa konal dva mesiace po februárovom štátnom prevrate. Vtedajšie noviny písali, že XI. slet bol nevydarenou protištátnou manifestáciou! Historici a účastníci napísali, že to bol najmasovejší prejav odporu proti Februárovému víťazstvu. Účastníci sprievodu si pamätajú heslá: Nedáme si diktovať, koho máme milovať! Nech žije prezident Beneš! (Na tribúne už bol ako prezident K. Gottwald). Sprievod Prahou sprevádzali

Ľudové milície. Ešte citát Jána Masaryka: „Pokiaľ budeme generálom platiť viac ako učiteľom, nebude na svete mier!“ Organizácia Sokol nezankla a naďalej funguje.

Netušil som, že príbeh o tom, ako žiaci II. meštianky z Klenovca cvičili v Prahe, odhalí aj kus histórie. Páči sa mi čo som sa dozvedel o činnosti Sokola aj o roku 1948. O novej, krajšej budúcnosti. O objaviteľoch, vedcoch, lekároch, ktorí svojimi objavmi, vynálezmi pomáhajú ľudstvu. Veril som aj ja, že technika dokáže všetko, že vojny už nebudú, že rozkážeme vetru, dažďu! Zažívame prekvapenie. Vojny sú a ešte horšie ako tie minulé. Nedarí sa ani s počasím. Zažívame suchá, povodne. Ale my ľudia naozaj potrebujeme nejakú nádej do budúcnosti.

Naša politická príslušnosť je rôzna a politika rozdeľuje. Ako by to mohli riešiť kresťania? Historický príbeh o Ježišovi je zaujímavý preto, lebo neponúka návod na vybudovanie lepšieho sveta. Zmyslom života nie je princíp alebo nejaká náuka, ale osoba, jeden človek, ktorý chodil po zemi. Mohli sme poznať cestu, pravdu aj plnosť života a to jedine skrze Pána Ježiša Krista.

Ďakujeme za úžasných učiteľov a učiteľky, ktorých sme stretli v živote. Spomínaní „reprezentanti“ z Klenovca a tisíce ďalších sa vďaka obetavým učiteľom dostali až do Prahy. Ani jeden z nich to po skončení školy nemal v živote ľahké. Ľudia potrebujú nielen počuť čo hovoríme, ale aj vidieť. Potrebujeme živé vzory.

Ján Kováčik

